

Sygn. akt III U 119/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lucyna Oleszek

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Elżbieta Onufryk

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2015 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania B. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 19 grudnia 2014 r. **nr** (...)

I. **z m i e n i a** zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy B. S. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, począwszy od dnia 4 listopada 2014 r.,

II. **s t w i e r d z a**, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do powyższego świadczenia,

III. **z a s ą d z a** od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy B. S. kwotę 240,- zł (słownie: dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 119/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 6 marca 2015 r.

Decyzją z dnia 19 grudnia 2014 r., zn. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy B. S. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podano, iż wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.). Na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Organ rentowy stwierdził, że brak podstaw do uwzględnienia okresu zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych w (...) Przedsiębiorstwie (...)

w wymiarze 15 lat, 3 miesięcy i 12 dni z okresu pracy:

- od 20 stycznia 1978 r. do 31 października 1993 r. na stanowisku majstra budowy, kierownika robót usterkowych i kierownika budowy.

Brak stosownego świadectwa pracy uniemożliwia zakwalifikowanie prac wnioskodawcy do

kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach.

Wnioskodawca B. S. w dniu 13 stycznia 2015 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego.

Na uzasadnienie podał, że decyzja jest niezgodna ze stanem faktycznym. Wskazał, że brak świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych nie może pozbawiać go prawa do emerytury. Charakter jego zatrudnienia wynika z ogólnych świadectw pracy

z okresu zatrudnienia tak w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym, jak

i w Przedsiębiorstwie (...) s.c. w P.. W obu zakładach wykonywał prace wymienione w wykazie A Dział XIV poz. 24 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Dodatkowo na potwierdzenie charakteru wykonywanej pracy na stanowisku pracownika dozoru technicznego powołał się na zeznania świadków oraz dokumentację osobową, wnosząc

o uwzględnienie okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które stanowiły o wydaniu zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy, nie przystąpił do OFE, ale nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Wskazano, że charakter takiego zatrudnienia może potwierdzić jedynie zakład pracy, ewentualnie jego następca, na podstawie posiadanej dokumentacji

i w ściśle określonej formie, zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Wnioskodawca nie przedstawił świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a z pozostałych dokumentów nie wynika jaką faktycznie pracę wykonywał w spornych okresach.

Sąd Okręgowy w Przemysłu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca B. S. urodzony (...) złożył w dniu 4 listopada 2014 r. wniosek o emeryturę, oświadczając że nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego oraz że nie pozostaje w stosunku pracy.

Na potwierdzenie okresów ubezpieczenia oraz charakteru zatrudnienia dołączył ogólne świadectwa pracy oraz archiwalną dokumentację osobową z okresu zatrudnienia

w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P..

Rozpoznając ten wniosek organ rentowy decyzją z dnia 19 grudnia 2014 r. odmówił mu prawa do emerytury.

Ustalony przez organ rentowy wymiar okresów składkowych i nieskładkowych wykazanych przez wnioskodawcę na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 28 lat, 10 miesięcy i 22 dni. Natomiast w ocenie ZUS wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył wnioskodawcy okresu jego zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P.:

- od 20 stycznia 1978 r. do 31 października 1993 r. na stanowisku majstra budowy, kierownika robót usterkowych i kierownika budowy (15 lat, 3 miesięcy i 12 dni).

Ponadto pominięto okres zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) s.c. w P. w okresie:

- od 1 listopada 1993 r. do 30 września 1995 r. na stanowisku kierownika budowy (1 rok, 11 miesięcy).

Stwierdzono, że na podstawie przedłożonej dokumentacji nie można przyjąć w szczególności, iż zajmując stanowisko majstra budowy, kierownika robót usterkowych czy kierownika budowy (wykaz A, dział XIV poz. 24 pkt 1) wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przebywał na stanowiskach, na których jako podstawowe wykonywane były prace w warunkach szczególnych.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- wniosek o emeryturę z dn. 5.11.2014 r.

- decyzja odmowna z dn. 19.12.2014 r.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca B. S. z zawodu technik budownictwa ogólnego pracę zawodową rozpoczął w dniu 1 września 1969 r. praktyczną nauką zawodu. W latach 1 września 1969 r. - 26 czerwca 1971 r. był uczniem (...) Szkoły Budowlanej dla Pracujących (...) Zjednoczenia Budownictwa w P., którą ukończył z zawodem murarza. Praktyczną naukę zawodu odbył w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w J. - na ternie miasta P..

Następnie podjął pracę w (...) S.A. w R., gdzie od 15 lipca 1971 r. do 1 lutego 1977 r. pracował jako murarz, technik budowy i technik w dziale normowania i kontroli wynagrodzeń. Z kolei jako starszy majster budowy pracował byłym (...) K. Zakładzie (...) w U. od 1 lutego do 31 grudnia 1977 r. Równocześnie w 1976 r. uzyskał kwalifikacje technika budowlanego o specjalności budownictwo ogólne.

W dniu 20 stycznia 1978 r. wnioskodawca został zatrudniony w ówczesnym (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym. Do pracy został przyjęty w Kierownictwie Wielkiego Zespołu (...) w P. na stanowisko majstra budowy. Natomiast z dniem 1 stycznia 1982 r. został przyjęty do pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P., nadal jako majster budowy. Od dnia 1 września 1983 r. powierzono wnioskodawcy obowiązki kierownika budowy, a w okresie od 1 września 1984 r. do 30 lipca 1985 r. dodatkowo wykonywał obowiązki kierownika robót usterkowych. W okresie od 31 lipca 1985 r. do 11 lutego 1987 r. wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego w związku z wyjazdem do pracy na budowie eksportowej w Libii. Następnie od dnia 1 kwietnia 1987 r. wnioskodawcy ponownie powierzono obowiązki kierownika budowy. Stosunek pracy rozwiązano z nim z dniem 31 października 1993 r. za wypowiedzeniem z przyczyn ekonomicznych zakładu.

Przez cały okres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. wnioskodawca jako majster budowy oraz kierownik budowy swoje obowiązki wykonywał wyłącznie na terenie P., głównie na budowach osiedli mieszkaniowych ((...), „S. A.”, (...), (...)), komendy policji oraz remontach budynków szpitalnych w mieście i przejścia granicznego w M.. Jego czynności polegały na organizowaniu pracy i nadzorowaniu pracy robotników budowlanych: zbrojarzy, betoniarzy, cieśli, dekarzy, monterów na wysokości, spawaczy, robotników wykonujących wykopy na głębokości, operatorów dźwigu, koparki, spycharki. Przez cały czas

przebywał na budowie. Prowadził też stosowną dokumentację – rozliczenia, karty pracy. Pracując jako kierownik budowy dodatkowo nadzorował prace majstrów budowy.

Faktycznie wnioskodawca, tak jak i świadkowie C. K. (1) – majster budowy i S. B. (1) – kierownik budowy w czasie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. pracowali wyłącznie na budowach, głównie (...) osiedli mieszkaniowych. Odpowiadali za organizację pracy na tych budowach oraz roboty wykonywane przez robotników na wszystkich etapach budowy tj. za cały proces technologiczny aż do odbioru technicznego. Każda budowa rozpoczynała się od wykopów pod fundamenty – prace te prowadzono ręcznie i przy użyciu sprzętu budowlanego. Następnie konieczne było przygotowanie szalunków oraz zbrojenie. Budowa budynków wielomieszkaniowych (bloków) wiązała się przede wszystkim z montażem konstrukcji żelbetonowych budynków z tzw. „dużej płyty”, w szczególności wieżowców. Oprócz tego robotnicy kierowani przez wnioskodawcę wykonywali roboty związane z budową sieci zewnętrznych tj. doprowadzeniem wszelkich instalacji: wodnokanalizacyjnych, gazowych, elektrycznych. Różnorodność prac, wielość budów oraz różny stopień zaawansowania robót wymagał równoczesnego nadzorowania wielu pracowników budowlanych. Tylko przy montażu jednego budynku pracowały 3-4 brygady robotników na jednej zmianie. Każda brygada składała się z 4 robotników: 3 montażystów i 1 spawacza. W praktyce obowiązki każdego montażysty sprowadzały się do wykonywania prac cieśli przy szalunkach, zbrojarza i betoniarza przy łączeniu konstrukcji, natomiast spawacz pracował przy spawaniu metalowych elementów płyt oraz przy spawaniu balustrad schodowych i balkonowych. Zlecenie prac brygada otrzymywała od majstra budowy, on też rozliczał wykonane prace, które następnie zatwierdzał kierownik budowy. Robotnicy pracowali zwykle na dwie zmiany od godziny 6-tej do 14-tej i od 14-tej do 22-ej. Zdarzało się, że z uwagi na nawal prac budowę prowadzono też nocą na trzeciej zmianie. Codziennie podpisywana była lista obecności, która znajdowała się u kierownika budowy w „barakowozie”. Również pensja była wypłacana na miejscu budowy. Zwykle wyznaczone brygady pracowały przy budowie całego budynku, a do innych prac kierowano pracowników dopiero po zakończeniu budowy. Skład osobowy brygad nie był stały, na kolejnych budowach zamieniano pracowników. Natomiast kierownik budowy czasami nadzorował budowy w kilku miejscach.

Ponadto wykonując obowiązki kierownika budowy, wnioskodawca przez okres około roku wykonywał też czynności kierownika robót usterkowych. Były to dodatkowe obowiązki, które łączył z codzienną pracą na budowie. Sprowadzały się one do planowania i przeprowadzenia robót gwarancyjnych na budowanych obiektach. Robotnicy wskazani przez wnioskodawcę usuwali zgłaszane wady i usterki, wykonywali głównie prace dekararskie i montażowe (przeważnie zgłaszano przeciekanie dachów oraz nieprawidłowości przy montowaniu okien). Po powrocie z zagranicy wnioskodawca powrócił do prac kierownika budowy i pracował nadal wyłącznie na budowach.

Przełożonym wnioskodawcy oraz świadków C. K. i S. B. był świadek E. W., który w (...) pracował w latach 1982-1989 jako zastępca dyrektora ds. produkcji, naczelny inżynier oraz p.o. dyrektora naczelnego. Potwierdził on, że to przede wszystkim kierownicy budowy odpowiadali za organizację prac, zamówienia materiałów oraz rozliczenia zatrudnionych robotników.

Sąd ustalił też, że w 1979 r. przedsiębiorstwo funkcjonowało już jako (...) Kombinat Budowlany w J., a w 1982 r. jako (...) Przedsiębiorstwo Budowlane w P.. Biura Przedsiębiorstwa oraz zakład produkcyjny (tzw. Fabryka (...)) znajdowały się w P. przy ul. (...) (obecnie ul. (...)). Pracownikom nie wystawiano świadectw pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Dowód: 1. Akta organu rentowe:

- świadectwo pracy z dn. 3.11.1993 r.

- opinia służbowa z budowy eksportowej z dnia 9.02.1987 r.

2. akta osobowe wnioskodawcy:

- kwestionariusz osobowy,
- umowa o pracę z dn. 20.01. i 18.04.1978 r.,
- powierzenie obowiązków spawacza z dn. 1.08.1982 r.
- angaże za lata 1978-1993 r.
- wypowiedzenie umowy o pracę z dnia 27.07.1993 r.
- umowa o pracę na budowie eksportowej z dn. 17.07.1985 r.
- kartoteki wynagrodzeń,

3. zeznania świadków (e-protokół z dnia 6.03.2015 r.):

- C. K. (11 min),
- S. B. (18 min.),
- E. W. (26 min.)

4. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 6.03.2015 r. – 52 min.).

Sąd ustalił też, że wnioskodawca jako dobry fachowiec już od 1 listopada 1993 r. otrzymał propozycję zatrudnienia w firmie budowlanej (...). Ówczesny współwłaściciel Przedsiębiorstwa (...) s.c. w P. – świadek A. K. (1) zatrudnił go na stanowisku kierownika budowy. W pierwszym okresie pracy wnioskodawca odpowiadał za remont i rozbudowę kotłowni w szpitalu przy ul (...) w P.. Następnie nadzorował remonty i budowy kotłowni w szpitalach przy ul. (...) w P. oraz szpitala w L.. Nadzorował też roboty związane z budową i remontem linii gazowej i wodociągowej wzdłuż linii kolejowej na trasie R.-Z.. Dużą inwestycją, na której pracował wnioskodawca była też szkoła we F. oraz oczyszczalnia ścieków w B.. Prace na tych budowach obejmowały różne roboty, w tym budowę wysokich kominów (40 m), demontaż starych konstrukcji stalowych, prace dekarские na wysokości, roboty w głębokich wykopach (2,5 m).

W firmie zatrudnionych było około 100 osób, praca zorganizowana była na jedną zmianę, przy stałym, godzinowym wynagrodzeniu. Pracownikiem, którzy podlegali wnioskodawcy był m.in. świadek J. R. (1), który w latach 1993 -1995 pracował jako monter instalacji sanitarnych.

Dowód: 1. Akta organu rentowe:

- świadectwo pracy z dn. 2.10.1995 r.

2. akta osobowe wnioskodawcy:

- umowa o pracę z dn. 1.11.1993 r.,
- kwestionariusz osobowy,

3. zeznania świadków (e-protokół z dnia 6.03.2015 r.):

- A. K. (35 min),
- J. R. (45 min.),

4. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 6.03.2015 r. – 52 min.).

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca w związku z wyjazdem na budowę eksportową do Libii korzystał z urlopu bezpłatnego w okresie :

- od 31 lipca 1985 r. do 11 lutego 1987 r. (1 rok, 6 miesięcy)

Pracował wówczas na budowach jako tynkarz, technika ds. rozliczeń oraz majster budowy.

Dowód: 1. Akta organu rentowe:

- opinia służbowa z budowy eksportowej z dnia 9.02.1987 r.

2. akta osobowe wnioskodawcy:

- umowa o pracę na budowie eksportowej z dn. 17.07.1985 r.

- kartoteki wynagrodzeń,

3 . zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 6.03.2015 r. – 52 min.).

Dokonując tych ustaleń Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz na dokumentacji archiwalnej z akt osobowych wnioskodawcy

z okresu jego zatrudnienia w latach 1978-1995. Przedłożone dokumenty potwierdzają podjęcie zatrudnienia oraz kolejność zajmowanych stanowisk, zakres obowiązków i sposób wynagradzania wnioskodawcy w okresie zatrudnienia zarówno w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P., jak i w Przedsiębiorstwie (...) s.c. w P.. Za pełni wiarygodne Sąd uznał także zeznania świadków, którzy dokładnie opisać strukturę zatrudnienia w obu tych firmach. Szczegółowo wskazali, jakie prace wykonywał wnioskodawca, jak wyglądała organizacja pracy i podział zadań pomiędzy majstrów budowy i kierowników budowy. Sąd w pełni podzielił także zeznania wnioskodawcy, który dodatkowo podał jakie prace wykonywał przez sporne okresy zatrudnienia.

Zebrana obecnie dokumentacja wraz zeznaniami świadków i wnioskodawcy potwierdza okres i faktyczny charakter wykonywanej przez niego pracy na kolejno zajmowanych stanowiskach: majstra budowy i kierownika budowy. Zgromadzone dowody wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, wobec czego są wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy B. S. jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzny (w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach).

Ponadto emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3,

zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32). Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). W myśl § 3 powołanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

Równocześnie zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji - w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie

§ 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zaświadczenie zakładu pracy powinno potwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie emerytury.

Bezsporne jest, że wnioskodawca B. S. wykazał, iż w dacie złożenia wniosku emerytalnego ukończył 60 lat oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, osiągnął też 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Natomiast w toku rozpoznawania sprawy przed organem rentowym, z uwagi na brak świadectw pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, sporny okazał się charakter pracy wykonywanej przez niego:

- w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. od 20 stycznia 1978 r. do 31 października 1993 r. na stanowisku majstra budowy, kierownika robót usterkowych i kierownika budowy (15 lat, 3 miesiące i 12 dni) oraz

- w Przedsiębiorstwie (...) s.c. w P. od 1 listopada 1993 r. do 30 września 1995 r. na stanowisku kierownika budowy (1 rok, 11 miesięcy).

W ocenie Sądu Okręgowego fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach w obu tych firmach w łącznym wymiarze 16 lat (po wyłączeniu okresu urlopu bezpłatnego) znalazł potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym – dokumentacji osobowej oraz w zeznaniach świadków i jego własnych.

Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, mogą być udowodniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakieś szczególne dowody z dokumentów - wystarczą dowody np. z zeznań świadków i stron.

Takie postępowanie dowodowe – uzupełniające i weryfikujące dokumentację sporządzoną przez pracodawców Sąd obecnie przeprowadził. Dokonując tej oceny tutaj Sąd oparł się na poglądzie Sądu Najwyższego, zawartym w wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10 (LEX nr 619638), zgodnie z którym dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających

na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

W rezultacie Sąd ustalił na podstawie zachowanej dokumentacji, zeznań świadków oraz wnioskodawcy, że w latach 1978-1995 pracował on w wyuczonym zawodzie, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami technika budowlanego. Wykonywał obowiązki majstra budowy, a co najmniej od 1 września 1983 r. kierownika budowy. Prace na tych stanowiskach należy zakwalifikować jako prace wykonywane w warunkach szczególnych, stosownie do wykazu A, dział XIV, poz. 24, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych związaną ze stałym i bezpośrednim dozorem inżynieryjno-technicznym na stanowiskach: majstra budowy i kierownika budowy w wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane były prace na stanowiskach pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca nadzorował bowiem pracę zbrojarzy, betoniarzy, dekarzy, spawaczy, operatorów ciężkiego sprzętu budowlanego.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 grudnia 2007 r., (III UK 62/07, LEX nr 375653) czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia z 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, objęte poz. 24 działu XIV Wykazu A, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Wykładnię tę uzupełnia stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (II UK 243/08, LEX nr 550990) według którego czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia

i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorcze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem.

Zakres i rodzaj wykonywanych przez wnioskodawcę czynności we wskazanym powyżej okresie w pełni odpowiadał pracom w szczególnych warunkach wymienionym

w wykazie A, dziale XIV (prace różne), poz. 24 (kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie), stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w związku z Działem XIV „Prace różne”, poz. 12 – „Prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym”, Działem V – „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, poz. 3 – „prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych”, poz. 4 – „Prace zbrojarskie i betoniarskie”, poz. 5 – „Prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości”, poz. 9 – „Prace dekarские”).

Ponadto prace takie wymieniono w wykazie A, dział XIV (prace różne), poz. 24 (kontrola międzyoperacyjna kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A) stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy,

podległych ministrowi budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach: w Dziale XIV, poz. 12, pkt 1 – „spawacz”, Dziale V, poz. 3, „Maszyniści maszyn transportu pionowego”, ppkt 4 „maszyniści żurawi samojezdnych kołowych i gąsienicowych”, poz. 4, pkt 1 „zbrojarz”, pkt 3 – „betoniarz”, poz. 5, pkt 2 – „monter konstrukcji żelbetowych i prefabrykowanych na wysokości”, poz. 9, pkt 1 – „blacharz-dekarz”, pkt 2 – „robotnik budowlany”.

Fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy średniego dozoru technicznego nie może budzić wątpliwości. Stanowiska majstra budowy i kierownika budowy wpisano w zachowanych angażach. W istocie konieczne było ustalenie, jakie roboty wykonywali pracownicy, którymi kierował wnioskodawca. Tę okoliczność Sąd wyjaśnił w oparciu o zeznania świadków oraz wnioskodawcy.

Charakter przedsiębiorstw, w których pracował wnioskodawca, ogólne świadectwa pracy wystawione bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia, jak też jednoznaczne i spójne zeznania świadków wskazują, że w spornych okresach wnioskodawca kierował pracą robotników, których prace były wykonywane w warunkach szczególnych. Rodzaju wykonywanych prac nie zmienia okoliczność, że przez około rok (przed wyjazdem na budowę eksportową) wnioskodawca wykonywał także obowiązki kierownika robót usterkowych. Prace te łączone były z kierowaniem budową, ponadto sprowadzały się do nadzoru nad robotnikami (dekarzami, spawaczami, monterami na wysokości) wykonującymi prace w szczególnych warunkach.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy wartym wskazania jest również stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 stycznia 2008 r. (sygn. akt I UK 195/07), zgodnie z którym osoba wykonująca dozór inżyniersko-techniczny nad pracami wykonywanymi w warunkach zagrażających bezpieczeństwu nie musi stale przebywać na stanowiskach, gdzie jest wykonywana praca, w zakresie jej obowiązków musi być przewidziane sporządzanie dokumentacji, planów organizacyjnych i innych czynności. Ponoszenie odpowiedzialności za wykonanie pracy, w której każdy błąd techniczny może narazić na niebezpieczeństwo pracowników i inne osoby, zostało uznane za wykonanie pracy w warunkach szczególnych.

Rozstrzygając kwestię charakteru zatrudnienia wnioskodawcy, Sąd przyjął więc, że wykazał on 14 lat, 1 miesiąc i 5 dni pracy w szczególnych warunkach w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. (20 stycznia 1978 r. - 31 października 1993 r.), po odliczeniu okresu urlopu bezpłatnego. Ponadto udowodnił 1 rok i 11 miesięcy pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...) s.c. w P. (1 listopada 1993 r. - 30 września 1995 r.). Zatem przed dniem 1 stycznia 1999 r. - na stanowisku majstra budowy, kierownika robót usterkowych i kierownika budowy wykazał 16 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając mu prawo do emerytury, począwszy od dnia 4 listopada 2014 r. tj. daty złożenia wniosku emerytalnego, o czym orzeczono w pkt I-szym wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (przeprowadzenie dowodu z dokumentacji osobowej oraz zeznań świadków i ich ocena) zwalniają organ rentowy z odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt II-im wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w pkt III-im wyroku znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. tj. z 2013 r. poz. 490) - § 11 ust. 2 w zw. § 2 ust. 2. Sąd uznał, iż pełnomocnik wnioskodawcy aktywnie reprezentował swego mocodawcę. Składane wnioski dowodowe zmierzały do szybkiego i rzetelnie wyjaśnienia sprawy. Stąd Sąd czterokrotnie zwiększył minimalną stawkę opłaty z tytułu zastępstwa procesowego.